Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 55, Aralık 2021, s. 665-681

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.52835>

Uzm. Psi. Sinem ULAŞ

Beylikdüzü İlçe Sağlık Müdürlüğü, sinem.ulass@outlook.com

Uzm. Psi. Dilan YAR

Mersin Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, dilan.yar@hotmail.com

Prof. Dr. Duygu VEFİKULUÇAY YILMAZ

Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, duyguulu@gmail.com

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EBEVEYNLERİNDEN ALGILADIKLARI ÇOCUK YETİŞTİRME STİLLERİ İLE CİNSİYET ROLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Özet

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri ile cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 178 kadın, 139 erkek olmak üzere toplam 317 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği ve BEM Cinsiyet Rolü Envanteri kullanılarak 05.12.2020-16.02.2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Elde edilen veriler; tanımlayıcı istatistikler Ki Kare testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin ebeveynlerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri ile cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Araştırmada ebeveynlerini açıklayıcı/otoriter ve izin verici/şımartan ebeveyn olarak algılayan öğrencilerin androjen; izin verici/ihmkar ve otoriter olarak algılayan öğrencilerin ise belirsiz cinsiyet rollerine sahip olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlik özelliklerinin cinsiyet rol kimliği üzerindeki etkileri göz önüne alındığında; açıklayıcı/ otoriter ebeveynlik stiline daha eşitlikçi cinsiyet rollerinin benimsenmesinde önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Araştırmacılar sosyal faktörler ile kişisel deneyimler ve içinde bulunulan grubun

özellikleri gibi aile dışı etkileri de göz önünde bulundurup çalışmayı genişleterek literatüre katkıda bulunabilirler.

Anahtar kelimeler: Çocuk yetiştirme stilleri, cinsiyet rolü, toplumsal cinsiyet, üniversite öğrencileri

THE RELATIONSHIP BETWEEN CHILD REARING STYLES PERCEIVED BY THE UNIVERSITY STUDENTS FROM THEIR PARENTS AND THEIR GENDER ROLES

Abstract

This study was conducted as a descriptive study to determine the relationship between child rearing styles perceived by the university students from their parents and their gender roles. The sample of the study consists of 317 university students, 178 women and 139 men. The data of the study were collected between December 5, 2020 and February 16, 2021, using the personal information form prepared by the researchers, the Parenting Styles Scale and the BEM Gender Role Inventory. The data obtained were evaluated using descriptive statistics and the Chi-square test. It was found that there was a significant relationship between the perceived parenting styles of students and sex roles ($p < 0.05$). In the study, it was determined that students who perceive their parents as authoritarian, authoritative and permissive/neglecting parents have androgynous gender roles, while students who perceive their parents as permissive/indulgent and authoritarian have ambiguous gender roles. Considering the effects of parenting characteristics on gender role identity, it is thought that the descriptive authoritarian parenting style will play an important role in adopting more egalitarian gender roles. Researchers can contribute to the literature by extending this study by considering extra-familial effects such as social factors, social experiences, and characteristics of the group.

Keywords: Parentingstyles, sex role, universitystudents

GİRİŞ

Cinsiyet (sex) terimi kadın ve erkek olmanın biyolojik yönünü ifade etmektedir. Bu tanım kadın ve erkekteki farklı kromozomları, anatomiye, hormonları, üreme sistemini ve farklı olan diğer fiziksel bileşenleri vurgulamaktadır. Toplumsal cinsiyet (gender) ise bireyi kadınsı ya da erkeksi olarak tanımlayan ve kişinin sosyal, kültürel ve psikolojik özelliklerine vurgu yapan bir kavramdır (Lindsey, 2016:4).

Toplumda kadın ve erkek cinsiyetinin nasıl davranması gerektiğine ilişkin birtakım düşünce ve beklentiler bulunmaktadır. Bu beklentiler aile, arkadaşlar, medya, dini ve kültürel kurumlar aracılığıyla öğrenilmektedir. Toplumsal cinsiyet (gender) biyolojik cinsiyetin aksine gelenek ve göreneklerden etkilenmektedir. Bu sebeple farklı toplumlarda kadın ve erkek olmak farklı değerlerle ve kimlikle algılanmaktadır (Bozdemir ve Özcan, 2011:38).

Kimlik bireylerin duygu, düşünce, inanç ve kişisel geçmişinin dinamik bir örgütlenmesidir (Kroger, 1993). Kimliğin önemli bir bileşeni cinsiyet rol kimliğidir ve cinsiyet rol kimliği kişinin gelişimi açısından oldukça kritik bir öneme sahiptir (Woodhill ve Samuels, 2003:556). Cinsiyet kimliği bireyin kendini belirli bir cinsiyette tanımlayarak kişilik ve davranış olarak cinsiyetine göre davranmasıdır (Queen, 2014:204). Erkeksi (maskülen) ve kadınsı

(feminen) terimleri bir kişinin cinsiyetine uygun olarak o kişiden beklenen cinsiyet rol ve davranışlarıdır. Kadınlar için uygun görülen davranış ve roller kadınsı (feminen), erkekler için uygun görülen rol ve davranışlar için erkeksi (maskülen) terimleri kullanılmaktadır. Hem erkeksi hem kadınsı özellikleri bir arada gösteren bireyler ise androjen olarak adlandırılmaktadır (Archer ve Llyod, 2002). Androjen bireyler hem kadınların (dışavurumcu) hem de erkeklerin (araçsal) sosyal olarak arzu edilen özelliklerini içeren bir öz kimlik sergilerler (Echabe, 2010:31). Bu bireyler karşı cinsiyete ait davranış sergilemede daha esnek olmalarının yanı sıra cinsiyet rollerine ait sınırların kendilerini daha az kısıtlamasına izin vererek farklı durumlara uygun farklı tepkiler geliştirmektedir (Baumrind, 1999:750).

Kadın ve erkeklere ilişkin tutumların ve cinsiyet kimliğinin oluşmasında bilişsel kalıpyargılar önemli rol oynamaktadır. Kadın ve erkeğe ilişkin oluşturulan kalıpyargılar her iki cinsiyetteki bireyin ilgi, eğilim, sosyal ilişki ve karşı cinsiyetten olan kişilere ilişkin tutumlarını etkilemektedir (Sakallı-Uğur, 2003). Kalıpyargılar kadın ve erkeklerin ilgilenecekleri alanların sınırlarını çizebilmektedir (Dökmen, 2015:106). Bu durum kız ve erkek çocuklarının yöneldikleri serbest etkinlik türlerini ve dolayısıyla gizil güçlerini gerçekleştirebilecekleri alanları etkilemektedir (Çıtak, 2008:8). Cinsiyet kalıpyargılarının olumsuz etkisi kadınlar kadar erkekler üzerinde de etkili olabilmektedir. Örneğin, doğası gereği feminen olarak tanımlanan bir işte çalışan ya da çalışmak isteyen bir erkek cinsiyet kalıpyargılarının olumsuzluklarına maruz kalabilmektedir (Kasschau, 2008:67).

Çocuklar kendi cinsiyetlerine ilişkin davranışları öğrenirken pek çok faktörün etkisinde kalmaktadır. Genellikle bu tutum ve davranışlar önce ailede öğrenilir ve çocukların akranlarıyla ilişkilerinde, medyada maruz kaldıkları ile pekişir (Witt, 1997:253). Aileler çocukların sosyal normları sistematik bir şekilde öğrendiği merkezlerdir. Nesiller arasındaki tutumların benzer olması ailenin sosyalleşme sürecinde değerleri ve inançları başarılı bir şekilde aktarması ile mümkün olmaktadır. Çocuklar ailelerindeki tutum, inanç ve değerleri doğrudan ailenin öğretmesi yoluyla ya da dolaylı olarak ailelerini gözlemleyerek öğrenirler (Glass, Bengtson ve Dunham, 1986:685).

Ebeveyn-çocuk ilişkisi, farklılaşmış cinsiyet davranışları ve aktivitelerinin benimsenmesinde önemli rol oynar. Ebeveynler kız ve erkek çocuklarına farklı şekillerde davrandığında çocukların sosyal ilişkilerinde cinsiyet temelli davranışlar sergilemesine neden olurlar. Cinsiyet temelli davranışları sıkça pratik yapan çocuklar bunları daha rahat ve yetenekli bir şekilde uygulayacak hale gelirler (Tenenbaum ve May, 2014). Kız ve erkek çocuklarına göre farklılaşan bu katı davranışlar gelişim aşamalarına göre değişiklik gösterir. Bu davranışlar ebeveynlerin benimsediği cinsiyet temelli davranışların birebir kopyası olmasa da gelecekte kadın ve erkek olarak farklı gündelik davranışlar sergilemelerinin önemli bir nedenidir (Leman ve Tenenbaum, 2011).

Çocuk yetiştirme stilleri (parenting styles) ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye ilişkin tutum, inanç, davranış ve beklentileri olarak tanımlanmaktadır (Darling ve Steinberg, 1993). Çocuk yetiştirme stilleri üzerindeki etkili yaklaşımında Baumrind (1972) otoriter, açıklayıcı/ otoriter ve izinci verici olmak üzere üç temel çocuk yetiştirme stili olduğunu ileri sürmüştür. Maccoby ve Martin (1983) ise Baumrind'in kategori sistemini genişletmiş ve çocuk yetiştirme stillerini belirleyen iki temel boyut olarak "duyarlılık" ve "talepkarlık" boyutlarını önermişlerdir. Talepkarlık boyutu, ebeveynlerin olgunluk beklentileri, gözetim, disiplin çabaları ve itaat etmeyen çocukla çatışma yoluyla çocukların aileye uyum sağlaması konusundaki

beklentilere karşılık gelmektedir. Duyarlılık boyutu ise çocukları bireyselliğe teşvik etme, özdenetim, destekleyici olma ve çocukların özel ihtiyaçlarına duyarlı olan ebeveyn davranışlarına karşılık gelmektedir. Maccoby ve Martin'e (1983) göre bu iki boyutun kesişmesi sonucu açıklayıcı/otoriter, izin verici/ihmkar, izin verici/şımartan ve otoriter olmak üzere dört farklı çocuk yetiştirme stili ortaya çıkmaktadır.

Ebeveynlerin cinsiyet rolleri üzerinde son derece önemli bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda bireylerin açıklayıcı/otoriter, otoriter, izin verici/ihmkar ve izin verici/şımartan ailelerde büyümelerinin cinsiyet rollerini (maskülen, feminen, androjen) nasıl etkilediğimerak edilmiştir. Araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri (açıklayıcı/otoriter, izin verici/ihmkar, izin verici/şımartan, otoriter) ile cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Araştırma Soruları

- 1- Öğrencilerin ebeveynlerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri nasıldır?
- 2- Öğrencilerin cinsiyet rollerinin dağılımı nasıldır?
- 3- Öğrencilerin anne-babalarının öğrenim düzeyi ve çalışma durumu ile öğrencilerin ebeveynlerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri-arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4- Öğrencilerin cinsiyeti, anne-babalarının öğrenim düzeyi ve çalışma durumu ile öğrencilerin cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 5- Öğrencilerin ebeveynlerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri ile öğrencilerin cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Örneklemi

Tanımlayıcı nitelikte olan araştırmanın evrenini üniversite öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmacıların dijital ortamda katılımcıları belirlemesi mümkün olmadığından, örnekleme yöntemi olarak tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada 05 Aralık 2020-16 Şubat 2021 tarihleri arasında online anket kullanılarak 337 üniversite öğrencisine ulaşılmıştır. Online anketi dolduran 18 yaş altı ve hatalı veri girişi yapan öğrenciler araştırmaya dahil edilmemiş (20 öğrenci), 178 kadın ve 139 erkek olmak üzere toplam 317 üniversite öğrencisi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri kişisel bilgi formu, Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği ve BEM Cinsiyet Rolü Envanteri kullanılarak toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, ebeveynlerinin yaşı, öğrenim düzeyi ve çalışma durumu gibi özelliklere yönelik beş soru yer almaktadır.

Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği

Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği (ÇYSÖ) Sümer ve Güngör (1999) tarafından bireylerin anne ve babalarından algıladıkları çocuk yetiştirme stillerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. 22 maddeden oluşan ölçek “hiç doğru değil”den “çok doğru” seçeneğine giden beş dereceli likert tipi bir ölçektir. ÇYSÖ kabul/ilgi ve sıkı denetim/kontrol olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutların kesişmesi sonucu dört farklı çocuk yetiştirme stili ortaya çıkmaktadır. İki boyutta da medyan değerinin üzerinde puan alan kişiler açıklayıcı otoriter; medyan değerinin altında puan alan kişiler izin verici/ihmalkar ebeveyn sınıfına girmektedir. Kabul/ilgi boyutunda medyan değerinin üzerinde puan alanlar ve sıkı denetim/kontrol boyutunda medyan değerinin altında puan alanlar izin verici/şımartan; kabul/ilgi boyutunda medyan değerinin altında, sıkı denetim/kontrol boyutunda medyan değerinin üzerinde puan alan kişiler otoriter ebeveyn sınıfına girmektedir. Ölçeğin güvenilirliği alt boyutlarının iç tutarlılık katsayısı anne ve babadan alınan kabul/ilgi boyutu için .94; sıkı denetim/kontrol boyutunda anne için .80, baba için .70 olarak hesaplanmıştır (Sümer ve Güngör, 1999). Bu araştırmada iç tutarlılık katsayısı ÇYSÖ kabul/ilgi alt boyutunda anne için .90 ve baba için .92; sıkı denetim/kontrol alt boyutunda ise anne için .86 ve baba için .90’dır.

BEM Cinsiyet Rolü Envanteri

BEM Cinsiyet Rolü Envanteri (Bem, 1974), bireylerin cinsiyet rollerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilmiştir. Envanter kadınsılık (K), erkeksilik (E) ve sosyal beğenirlik olmak üzere üç alt ölçekten oluşmaktadır. Her alt ölçek 20 sıfattan oluşmakla birlikte asıl değerlendirme kadınsılık (K) ve erkeksilik (E) ölçeklerine göre yapılmaktadır. Katılımcılardan her bir sıfatın kendilerini ne derece tanımladığını yedi dereceli likert tipi bir ölçekle (1= tamamen yanlış, 7= tamamen doğru) değerlendirmeleri istenmektedir. Katılımcıların kadınsılık ve erkeksilik alt ölçeklerinden aldıkları puanların meydanlarına göre cinsiyet rolleri kadınsı, erkeksi, androjen ve belirsiz olmak üzere dört gruba ayrılmaktadır. Kadınsılık puanı kadınsılık medyanının altında kalan ve erkeksilik puanı erkeksilik medyanının üstünde olanlar erkeksi; kadınsılık puanı kadınsılık medyanının üstünde ve erkeksilik puanı erkeksilik medyanının altında olanlar kadınsı; kadınsılık ve erkeksilik puanları her iki medyanın üstünde olanlar androjen; altında olanlar belirsiz olarak sınıflandırılmaktadır (Dökmen, 1999). BEM Cinsiyet Rolü Envanteri ilk olarak Kavuncu (1987) tarafından Türkçe’ye uyarlanmış olup ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği kadınsılık ölçeği için .75, erkeksilik ölçeği için .89 bulunmuştur. Dökmen (1999) tarafından yapılan çalışmada ise iç tutarlılık katsayısı kadınsılık alt ölçeği için .73, erkeksilik alt ölçeği için .75 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı kadınsılık ölçeği için .82, erkeksilik ölçeği için .87’dir.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırma verilerini toplamadan önce bir devlet üniversitesinin Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 20.11.2020 tarihli 038 sayılı karar ile etik kurul onayı alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden online izin alınmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesi araştırmacılar tarafından SPSS 20.0 (Statistical packet for Social Sciences for Windows) paket programı kullanılarak yapılmıştır. Değişkenler normallik ve varyansların homojenliği ön şartlarının kontrolü yapıldıktan sonra (ShapiroWilk ve Levene

Testi) değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler; tanımlayıcı istatistikler, Ki Kare testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler olarak yüzde, ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler verilmiştir. Testlerin anlamlılık düzeyi için $p < 0.05$ değeri kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmamızda öğrencilerin yaş ortalamalarının 21.30 ± 1.75 ; %56.2'sinin kadın, %43.8'inin erkek olduğu bulunmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin Anne ve Babalarından Algıladıkları Çocuk Yetiştirme Stilleri

Çocuk Yetiştirme Stilleri	Anne		Baba		İstatistiksel Analiz
	Sayı	%	Sayı	%	
Açıklayıcı/Otoriter	64	20.2	75	23.7	0.000
İzin Verici/İhmalkar	53	16.7	61	19.2	
İzin Verici/Şımartan	103	32.5	88	27.8	
Otoriter	97	30.6	93	29.3	

Araştırmamıza katılan öğrencilerinin ebeveynlerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stillerinin dağılımı incelendiğinde; öğrencilerin %20.2'sinin annelerinden açıklayıcı/otoriter, %16.7'sinin izin verici/ihmkar, %32.5'inin izin verici şımartan ve %30.6'sının ise otoriter çocuk yetiştirme stilini algıladıkları görülmektedir. Öğrencilerin %23.7'sinin babalarından açıklayıcı/otoriter, %19.2'sinin izin verici/ihmkar, %27.8'inin izin verici şımartan ve %29.3'ünün otoriter çocuk yetiştirme stilini algıladıkları belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin Annelerinden Algıladıkları Çocuk Yetiştirme Stilleri ile Babalarından Algıladıkları Çocuk Yetiştirme Stilleri Arasındaki İlişki

Araştırmada öğrencilerin annelerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri ile babalarından algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$) (Tablo 2). Ebeveynlerin benzer çocuk yetiştirme stillerini benimsedikleri, anne ve babanın çocuklarına yönelik tutumlarında ve davranışlarında paralellik olduğu görülmektedir. Anne ve babanın aile içinde çocuk yetiştirme stilleri bakımından birbirlerini desteklediği görülmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyet Rollerinin Dağılımı

Babadan Algılanan Çocuk Yetiştirme Stilleri	AnnedenAlgılanan Çocuk Yetiştirme Stilleri								İstatistiksel Analiz
	Açıklayıcı/ Otoriter		İzin Verici/ İhmalkar		İzin Verici/ Şımartan		Otoriter		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Açıklayıcı/ Otoriter	28	37.3	5	6.7	23	30.7	19	25.3	0.000
İzin Verici/ İhmalkar	7	11.5	17	27.9	20	32.8	17	27.9	
İzin Verici/ Şımartan	13	14.8	17	19.3	50	56.8	8	9.1	
Otoriter	16	17.2	14	15.1	10	10.8	53	57.0	

Cinsiyet Rollerini	Sayı	%
Maskülen	66	20.8
Feminen	61	19.2
Androjen	101	31.9
Belirsiz	89	28.1

Tablo 3 incelendiğinde; öğrencilerin %20.8'inin maskülen, %19.2'sinin feminen, %31.9'unun androjen ve %28.1'inin belirsiz cinsiyet rolüne sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Bazı Özellikleri ile Annelerinden Algıladıkları Çocuk Yetiştirme Stilleri Arasındaki İlişki

Bazı Özellikler	Anneden Algılanan Çocuk Yetiştirme Stilleri								İstatistiksel Analiz
	Açıklayıcı/ Otoriter		İzin Verici/ İhmalkar		İzin Verici/ Şımartan		Otoriter		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Cinsiyet									
Kadın	40	22.5	35	19.7	52	29.2	51	28.7	0.172
Erkek	24	17.3	18	12.9	51	36.7	46	33.1	
Anne Öğrenim Durumu									
Okuryazar değil	2	50.0	2	50.0	0	0	0	0	0.090
İlkokul mezunu	12	16.4	14	19.2	17	23.3	30	41.1	
Ortaokul mezunu	14	21.9	7	10.9	23	35.9	20	31.2	
Lise mezunu	15	18.1	17	20.5	33	39.8	18	21.7	
Üniversite mezunu	21	22.6	13	14.0	30	32.3	29	31.2	
Baba Öğrenim Durumu									
Okuryazar değil	0	0	1	100	0	0	0	0	0.027
İlkokul mezunu	6	12.2	11	22.4	12	24.5	20	40.8	
Ortaokul mezunu	10	19.2	4	7.7	16	30.8	22	42.3	
Lise mezunu	30	25.0	22	18.3	34	28.3	34	28.3	
Üniversite mezunu	18	18.9	15	15.8	41	43.2	21	22.1	
Anne Çalışma Durumu									
Çalışıyor	26	24.3	16	15.0	32	29.9	33	30.8	0.575
Çalışmıyor	38	18.1	37	17.6	71	33.8	64	30.5	
Baba Çalışma Durumu									
Çalışıyor	56	21.1	45	17.0	86	32.5	78	29.4	0.683
Çalışmıyor	8	15.4	8	15.4	17	32.7	19	36.5	

Araştırmada babaları ilkököl mezunu olan öğrencilerin %40.8'inin annelerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stili otoriter, babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin ise %43.2'sinin annelerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stili izin verici/şımartan çocuk yetiştirme stili olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyi ile annelerinden

algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p < 0.05$). Öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyi ile annelerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiş olsa da anneleri ilköğretim mezunu olan 73 öğrencinin %41.1'inin annelerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stili otoriter çocuk yetiştirme stili olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin yaş, annelerinin öğrenim düzeyi, annelerinin çalışma durumu ve babalarının çalışma durumu ile annelerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > 0.05$) (Tablo 4).

Tablo 5. Öğrencilerin Bazı Özellikleri ile Babalarından Algıladıkları Çocuk Yetiştirme Stilleri Arasındaki İlişki

Bazı Özellikler	Babadan Algılanan Yetiştirme Stilleri								İstatistiksel Analiz
	Açıklayıcı/ Otoriter		İzin Verici/ İhmalkar		İzin Verici/ Şımartan		Otoriter		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Cinsiyet									
Kadın	41	23.0	32	18.0	51	28.7	54	30.3	0.883
Erkek	34	24.5	29	20.9	37	26.6	39	28.1	
Anne Öğrenim Durumu									
Okuryazar değil	2	50.0	2	50.0	0	0	0	0	0.297
İlkokul mezunu	15	20.5	16	21.9	15	20.5	27	37.0	
Ortaokul mezunu	17	26.6	11	17.2	17	26.6	19	29.7	
Lise mezunu	16	19.3	16	19.3	31	37.3	20	24.1	
Üniversite mezunu	25	26.9	16	17.2	25	26.9	27	29.0	
Baba Öğrenim Durumu									
Okuryazar değil	0	0	1	100.0	0	0	0	0	0.011
İlkokul mezunu	8	16.3	14	28.6	8	16.3	19	38.8	
Ortaokul mezunu	19	36.5	11	21.2	10	19.2	12	23.1	
Lise mezunu	27	22.5	17	14.2	34	28.3	42	35.0	
Üniversite mezunu	21	22.1	18	18.9	36	37.9	20	21.1	
Anne Çalışma Durumu									
Çalışıyor	23	21.5	21	19.6	35	32.7	28	26.2	0.530
Çalışmıyor	52	24.8	40	19.0	53	25.2	65	31.0	
Baba Çalışma Durumu									
Çalışıyor	23	21.5	21	19.6	35	32.7	28	26.2	0.638
Çalışmıyor	52	24.8	40	19.0	53	25.2	65	31.0	

Araştırmada babaları ilköğretim mezunu olan öğrencilerin %38.8'inin babalarından algıladıkları çocuk yetiştirme stili otoriter, babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin ise %37.9'unun babalarından algıladıkları çocuk yetiştirme stili izin verici/şımartan çocuk

yetiştirme stili olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyi ile babalarından algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.05$). Öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyi ile babalarından algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiş olsa da anneleri ilköğretim mezunu olan öğrencilerin %37'sinin babalarından algıladıkları çocuk yetiştirme stili otoriter çocuk yetiştirme stili olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin yaş, annelerinin öğrenim düzeyi, annelerinin çalışma durumu ve babalarının çalışma durumu ile babalarından algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 5).

Tablo 6. Öğrencilerin Bazı Özellikleri ile Cinsiyet Rollerini Arasındaki İlişki

Bazı Özellikler	Cinsiyet Rollerini								İstatistiksel Analiz
	Maskülen		Feminen		Androjen		Belirsiz		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Cinsiyet									
Kadın	21	11.8	46	25.8	57	32.0	54	30.3	0.000
Erkek	45	32.4	15	10.8	44	31.7	35	25.2	
Anne Öğrenim Durumu									
Okuryazar değil	1	25.0	0	0	0	0	3	75.0	.298
İlkokul mezunu	15	20.5	18	24.7	24	32.9	16	21.9	
Ortaokul mezunu	16	25.0	8	12.5	21	32.8	19	29.7	
Lise mezunu	13	15.7	15	18.1	25	30.1	30	36.1	
Üniversite mezunu	21	22.6	20	21.5	31	33.3	21	22.6	
Baba Öğrenim Durumu									
Okuryazar değil	0	0	0	0	0	0	1	100.0	.371
İlkokul mezunu	9	18.4	12	24.5	14	28.6	14	28.6	
Ortaokul mezunu	12	23.1	5	9.6	24	46.2	11	21.2	
Lise mezunu	25	20.8	21	17.5	36	30.0	38	31.7	
Üniversite mezunu	20	21.2	23	24.2	27	28.4	25	26.3	
Anne Çalışma Durumu									
Çalışıyor	20	18.7	19	17.8	33	30.8	35	32.7	.609
Çalışmıyor	46	21.9	42	20.0	68	32.4	54	25.7	
Baba Çalışma Durumu									
Çalışıyor	51	19.2	51	19.2	81	30.6	82	30.9	.057
Çalışmıyor	15	28.8	10	19.2	20	38.5	7	13.5	

Tablo 6 incelendiğinde; anne öğrenim düzeyi ve cinsiyet rollerini arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>.05$). Annelerin ilköğretim, ortaokul ve üniversite mezunu olduğu durumda öğrencilerin daha çok androjen cinsiyet rolünü benimsedikleri görülmektedir. Annelerin lise mezunu olduğu durumda öğrenciler en çok belirsiz cinsiyet rolünü benimsemektedir. Annelerin çalışma durumu ve cinsiyet rollerini arasında anlamlı bir ilişki olmasa da ($p>.05$) öğrencilerin en çok androjen ve belirsiz cinsiyet rol kimliğini benimsediği görülmektedir. Babaların öğrenim

düzeyi ve cinsiyet rolleri arasında da anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>.05$). Babanın ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olduğu durumda en çok androjen veya belirsiz cinsiyet rol kimliği benimsenmektedir. Babanın çalışma durumu ve cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmasa da bu babaların çocuklarının her iki koşulda da daha çok androjen cinsiyet rolünü benimsemektedir. Cinsiyet değişkeninin cinsiyet rolleriyle anlamlı bir ilişki içinde olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Tablo 6'ya göre kadınlar daha çok androjen ve belirsiz cinsiyet rollerini benimserken erkek bireylerin daha çok maskülen ve androjen cinsiyet rollerini benimsedikleri görülmektedir.

Tablo 7. Öğrencilerin Annelerinden Algıladıkları Çocuk Yetiştirme Stilleri ile Cinsiyet Rollerini Arasındaki İlişki

Anneden Algılanan Çocuk Yetiştirme Stili	Cinsiyet Rollerı								İstatistiksel Analiz
	Maskülen		Feminen		Androjen		Belirsiz		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Açıklayıcı/ Otoriter	14	21.9	7	10.9	28	43.8	15	23.4	0.008
İzin Verici/ İhmalkar	13	24.5	10	18.9	11	20.8	19	35.8	
İzin Verici/ Şımartan	22	21.4	30	29.1	32	31.1	19	18.4	
Otoriter	17	17.5	14	14.4	30	30.9	36	37.1	

Tablo 7 incelendiğinde; annelerinden açıklayıcı/otoriter çocuk yetiştirme stili algılayan öğrencilerin %43.8'inin androjen, izin verici/ihmkar çocuk yetiştirme stili algılayan öğrencilerin ise %35.8'inin belirsiz cinsiyet rolünü benimsedikleri görülmektedir. İzin verici/şımartan çocuk yetiştirme stili algılayan öğrencilerin %31.1'inin androjen, otoriter çocuk yetiştirme stili algılayan öğrencilerin ise %37.1'inin belirsiz cinsiyet rolünü benimsedikleri belirlenmiştir. Araştırmada öğrencilerin annelerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri ile cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. ($p<0.05$).

Tablo 8. Öğrencilerin Babalarından Algıladıkları Çocuk Yetiştirme Stilleri ile Cinsiyet Rollerini Arasındaki İlişki

Babadan Algılanan Çocuk Yetiştirme Stili	Cinsiyet Rollerini								İstatistiksel Analiz
	Maskülen		Feminen		Androjen		Belirsiz		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Açıklayıcı/ Otoriter	14	18.7	15	20.0	34	45.3	12	16.0	0.006
İzin Verici/ İhmalkar	11	18.0	8	13.1	16	26.2	26	42.6	
İzin Verici/ Şımartan	18	20.5	24	27.3	27	30.7	19	21.6	
Otoriter	23	24.7	14	15.1	24	25.8	32	34.4	

Tablo 8 incelendiğinde; babalarından açıklayıcı/otoriter çocuk yetiştirme stili algılayan öğrencilerin %45.3'ünün androjen, izin verici/ihmkar çocuk yetiştirme stili algılayan öğrencilerin ise %42.6'sının belirsiz cinsiyet rolünü benimsedikleri görülmektedir. İzin verici/şımartan çocuk yetiştirme stili algılayan öğrencilerin %30.7'sinin androjen, otoriter çocuk yetiştirme stili algılayan öğrencilerin ise %34.4'ünün belirsiz cinsiyet rolünü benimsedikleri bulunmuştur. Araştırmada öğrencilerin babalarından algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri ile cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.05$).

TARTIŞMA

Araştırmamızda üniversite öğrencilerinin cinsiyet rollerinin ebeveynlerinden algıladıkları 4 farklı çocuk yetiştirme stiline (açıklayıcı/otoriter, otoriter, izin verici/ihmkar, izin verici/şımartan) bağlı olarak değişip değişmediği sorgulanmıştır. Öğrencilerin ebeveynlerinden algıladıkları çocuk yetiştirme stilleri ile öğrencilerin cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır sorusuna yanıt bulunmaya çalışılmıştır.

Yapılan analiz neticesinde anne ve baba çocuk yetiştirme stili ile cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çocuk yetiştirme stili araştırmaları anne çocuk yetiştirme stili ve baba çocuk yetiştirme stili ile ilişkili olduğunu, anne ve babaların çocuklarına benzer şekillerde davrandığını vurgulamaktadır (Rinaldi ve Hove, 2012:268; Tavassolie ve ark., 2016:2062). Araştırma bulgularımız da anne ve baba çocuk yetiştirme stili ile ilişkili olduğunu ve aile içinde anne babaların birbirleriyle tutarlı bir tutum sergiledikleri bulgusunu desteklemektedir.

Çocuklar ebeveynlerinden davranışları ve inançları öğrenirler. Bu anlamda ebeveynler çocuklar için birer rol modelidir (Alvarez, 2019:91). Sosyo-duygusal değerlerin aktarımı bakımından çocukların ebeveynleri ile olan ilişkileri büyük önem arz etmektedir (Collins ve Steinberg, 2006:1005). Aile kültürel aktarımın gerçekleştiği ilk kurumdur. Aileler çocuklarını yetiştirirken kültürel baskı ile ilintili olacak şekilde toplumsal cinsiyet rollerini öğretirler (Bornstein, 2010:719).

Ebeveynler cinsiyet rol kimliklerinin oluşmasında öncül bir etkiye sahiptir. Çocukluk boyunca devam eden etkiler düşünüldüğünde ebeveyn özelliklerinin cinsiyet rol kimliğiyle ilişkili olduğu düşünülmektedir (Lin ve Billingham, 2014:250-274). Bazı ebeveynlik tarzı ve çocuk yetiştirme stilleri nesiller arasındaki kültürel geçişleri kolaylaştırırken bazıları ise geçişi zorlaştırmaktadır. Çocuk yetiştirme stili, çocuk ve aile arasında olumlu bir duygusal bağ yaratarak değerlerin geçişini kolaylaştırabilmektedir. Örneğin empatik aile stili bunlardan bir tanesidir. Katı ve otoriter aile stili ise ebeveynler ve çocuk arasında bir mesafe oluşturup kültürel geçişin önünde bir engel teşkil edebilmektedir (Schönpflug, 2001:176).

Otoriter çocuk yetiştirme stili ebeveynlerin talepkarlık düzeyleri yüksekken duyarlılık düzeyleri düşüktür. Bu ebeveynler çocuklarına yönelik katı ve kesin sınırlar çizmektedir. İtaatsizliğin sert sonuçlarının olduğu bu çocuk yetiştirme stili çocuklara minimal özerklik verilirken sıkı disiplin uygulamaları söz konusudur. İtaati vurgulayan bu çocuk yetiştirme stili ebeveynlerin çocuklara yönelik şefkat, duygusal yakınlık düzeyleri düşüktür. Bu çocuk yetiştirme stili sahip olan bireylerin çocukları pasif, esnek davranışlar göstermeyen ve itaatkar bireyler olurlar (Sim ve Chin, 2012:270).

Araştırmamızda anne ve babanın otoriter çocuk yetiştirme stilini benimsediği durumda öğrencilerin daha çok belirsiz veya otoriter cinsiyet rolüne sahip oldukları görülmektedir. Otoriter çocuk yetiştirme stiline sahip ebeveynlerin çocuklarının erkeksi cinsiyet rolüne sahip olması beklenen bir sonuçken otoriter çocuk yetiştirme stiline sahip anne ve babaların çocuklarının yüksek oranda belirsiz cinsiyet rolünü benimsemesi oldukça dikkat çekicidir. Bu durumun nedeni anne ve babanın çocuk üzerinde kurduğu yoğun otorite, şefkat ve duygusal yakınlık eksikliği, uygulanan katı kurallar ve esnetilmeyen sınırlar sonucu çocuğun anne babasına yönelik olumsuz bir tutum geliştirmesi, anne ve babasını model almak istememesine bağlı olarak hem erkeksi hem de kadınsı cinsiyet rollerini benimsememesi olabilir.

Otokratik özellikler gösteren gelenekçi cinsiyet ideolojisinde hiyerarşik aile ilişkileri, çocuk yetiştirirken sıkı disiplin, keskin cinsiyet rolleri vb. görülmektedir. Demokratik özelliklerin görüldüğü ailelerde ise otorite aile üyeleri arasında eşit bir şekilde dağılmaktadır. Demokratik aile yapısında eşler arasında, aile-çocuk ilişkilerinde eşitlik ön planda olup kişilerin kendilerini gerçekleştirme olanağı daha yüksektir. Çalışmalar otokratik ve demokratik çocuk yetiştirme stili ile eşitlikçi ve gelenekçi cinsiyet ideolojileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Levinson ve Huffman, 1955:251).

Androjen davranışları model alan çocuklar androjen davranışlar sergilemektedir (Woodhill ve Samuels, 2003). Araştırmamıza göre açıklayıcı /otoriter ebeveynlerin çocuklarının yüksek oranda androjen cinsiyet rol kimliğini benimsemektedir. Bu durumun nedeni açıklayıcı otoriter ebeveynlerin androjen davranışlar sergilemesi ve çocukların ebeveynlerinin davranışlarını model alması düşünülmektedir (Lin ve Billingham, 2014). Açıklayıcı otoriter ebeveynlerin hem denetim hem de sıcaklık düzeyi yüksektir. Bu ebeveynler fiziksel ve duygusal anlamda duyarlı, duygusal, destekçi, çocuğa nedenler sunan, davranışlarında istikrarlı ve çocuklarına bağlı bireylerdir.

Mevcut araştırmamızda anne ve babanın açıklayıcı otoriter çocuk yetiştirme stiline sahip olduğu durumda öğrencilerin daha çok androjen cinsiyet rolünü benimsediği görülmektedir. Bu sonuç araştırma hipotezimizle tutarlıdır. Ebeveynler çocuklarına yeterli düzeyde duygusal yakınlık gösterdiklerinde ve çocukları üzerinde tutarlı bir denetim uygulayıp sağlıklı bir iletişim kurduklarında çocukları için birer rol model olup cinsiyet rollerinin benimsenmesinde önemli rol oynamaktadırlar. Anne ve babasını gözlemleyen çocuklar özellikle androjen cinsiyet rolüne uygun davranışları daha sık tercih edecektir. Örneğin erkeksi cinsiyet rolüne sahip bir erkek çocuk topluluk içinde ağlamanın uygun olmadığını düşünürken, androjen cinsiyet rolünü benimseyen çocuk ağlamanın belli bir cinsiyete ait bir davranış olmadığını düşünerek başkalarının yanında da rahatça ağlayabilecektir. Çünkü ağladığı zaman onu yargılayan, azarlayan otoriter bir anne baba figürü yerine onu anlayan ve destekleyen bir anne babaya sahiptir.

İzin verici/ihmkar ebeveynler çocukları üzerinde yeterli düzeyde bir denetim oluşturmazlar ve yeteri düzeyde duygusal yakınlık ve sevgi göstermezler. Düzenli ve tutarlı sınırlar oluşturamadıkları ve pratik kontrol uygulamaları konusunda başarısız olmaları sebebiyle çocuklarının davranışlarını göz ardı ederler (Steinberg ve ark., 1994). Anne ve babanın izin verici ihmkar çocuk yetiştirme stilini benimsediği durumda çocukların daha çok belirsiz cinsiyet rolüne sahip oldukları görülmektedir. Bu durum araştırma sonucumuzla da oldukça tutarlıdır.

Araştırma sonuçlarımıza göre izin verici/şımartan çocuk yetiştirme stilini benimseyen anne babaların çocukları büyük oranda kadınsı cinsiyet rolünü benimsemişlerdir. İzin verici/şımartan ebeveynler çocuklarına sevgi ve şefkat göstermelerine rağmen onlara yönelik kurallar uygulamazlar ve davranışlarında tutarlı değildir. Kuralcılık, disiplinli ve tutarlı olma daha çok erkeksi, şefkat, sevgi ve ilgiye daha çok kadınsı cinsiyet rolüyle ilişkili davranışlardır. Ebeveynlerinden sevgi ve şefkat odaklı davranışlar gören çocuklar daha çok kadınsı cinsiyet rolünü benimsiyor olabilir.

Araştırmamızda kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin cinsiyet rollerine ilişkin tercihleri incelenmiştir. Kadın üniversite öğrencilerinin büyük bir bölümünün androjen ve belirsiz, erkek üniversite öğrencilerinin ise androjen ve erkeksi cinsiyet rollerine sahip olduğu bulunmuştur. Çalışmamızda her iki cinsiyette de katılımcıların kendilerini en az kadınsı cinsiyet rolünde tanımladığı görülmüştür. Bu bulgu ülkemizde yapılan bazı çalışmalara paralellik göstermektedir (Demirtaş ve Madran, 2012; Yaşar-Ertuğrul ve Zorluoğlu, 2021). Bu çalışmalarda cinsiyet farklılıklarının zaman içerisinde azaldığı, kadınların erkeklere kıyasla daha eşitlikçi cinsiyet rolü değerlerine sahip olduğu vurgulanmıştır. Cinsiyet rolü tutumlarının zaman içerisinde daha az gelenekçi olduğu, birçok konuda bireylerin gelenekçi ideolojiden geçiş ideolojisine kaydığı belirtilmiştir (Helgeson, 2012 69).

Eşitlik seviyesinin yıllar içerisinde ölçüldüğü çalışmalara ilişkin yapılan literatür çalışmasında kadınların kendilerini daima eşitlikçi olarak ifade ettikleri, erkeklerin ise kademeli olarak eşitlikçiliğe kaydığı görülmektedir (Davis, 2007). Bu durum çalışmamızın bulgularını destekler niteliktedir. Benzer şekilde ülkemizde yapılan birçok çalışmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha eşitlikçi cinsiyet rolü değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir (Direk ve Irmak, 2017; Seçkin ve Tural, 2011 ve Aylaz, Güneş, Uzun ve Ünal, 2014).

Bir bireyin neden daha az eşitlikçi olduğu üzerine yapılan tartışmalar iki noktada yoğunlaşmaktadır. Birincisi eşitlikçi olmada bireyin fayda görmemesi bir diğeri ise kendi kültürlerine uygun davranış örüntüleri içerisinde eşitlikçiliğin bir norm olmaması ve kültüründe cinsiyet eşitliğine yer verilmemesidir (Davis, 2007). Gelenekçi cinsiyet rollerini kadınlar erkeklere kıyasla daha reddedici. Psikolojik ve ekonomik avantajlarına bakıldığında geleneksel cinsiyet rolleri erkekler için faydalıdır (Scott, Alwin ve Braun, 1996). Eşitlikçi cinsiyet rolü değerlerinden kazanç sağlayacak ve statüleri iyileşecek olan taraf kadınlardır. Bu sebeple kadınlar erkeklere kıyasla daha eşitlikçi cinsiyet ideolojilerine sahiptir (Phalet ve Güngör, 2013).

Araştırma bulgularımız anne çalışma durumunun ve eğitim düzeyinin anne ve babanın çocuk yetiştirme stili üzerinde etkisi olmadığını ancak baba eğitim durumunun anne ve babanın çocuk yetiştirme stilleri üzerinde oldukça etkili olduğunu göstermektedir. Bu durum babanın statüsünün aile içinde uygulanan çocuk yetiştirme stilini belirlemede etken faktör olduğunun da göstergesidir.

Araştırmamız ilkökul mezunu anne ve babaların daha çok otoriter çocuk yetiştirme stilini, eğitim düzeyinin artmasıyla daha çok izin verici/şımartan çocuk yetiştirme stilini benimsediklerini göstermektedir. Anne babalar eğitim düzeyleri arttıkça çocuklarına yönelik taleplerini azaltırken çocuklarıyla kurdukları duygusal bağlar güçlenmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça ebeveynlerin çocuklarına yönelik taleplerinin ve kuralların daha az olmasının nedeni eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerin otonomi kavramını yanlış yorumlamaları olabilir.

Günümüzde ailenin çocuk merkezli olması, anne ve babaların kuralları çocuklarıyla birlikte belirlemek yerine yalnızca çocukların beklentilerine yönelik hareket etmesi izin verici/şımartan çocuk yetiştirme stiline üniversiteli ebeveynlerde daha sık görülmesinin nedeni olabilir.

Otoriter çocuk yetiştirme stiline ebeveynlerin talepkarlık düzeyleri yüksekken duyarlılık düzeyleri düşüktür. Bu ebeveynler çocuklarına yönelik katı ve kesin sınırlar çizmektedir. İtaatsizliğin sert sonuçlarının olduğu bu çocuk yetiştirme stiline çocuklara minimal özerklik verilirken sıkı disiplin uygulamaları söz konusudur. İtaati vurgulayan bu çocuk yetiştirme stiline ebeveynlerin çocuklara yönelik şefkat, duygusal yakınlık düzeyleri düşüktür. Bu çocuk yetiştirme stiline sahip olan bireylerin çocukları pasif, esnek davranışlar göstermeyen ve itaatkar bireyler olurlar (Sim ve Chin, 2012:270).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmamızda algılanan çocuk yetiştirme stillerinin cinsiyet rolleri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu, ebeveynlerin çocuk yetiştirme stillerinin birbirlerine paralellik gösterdiği, babanın eğitim ve çalışma durumunun çocuk yetiştirme stilleri üzerinde etkili olduğu, açıklayıcı/otoriter çocuk yetiştirme stiline androjen cinsiyet rolüyle ilişkisi olduğu gözlenmiştir. Araştırmamız Mersin ili sınırları içerisinde Mersin Üniversitesi öğrencileriyle yürütülmüştür. Araştırmanın farklı bir şehirde, farklı bir öğrenci, yaş ve sosyo-ekonomik grupla yürütülmesi, bireylerin okudukları okul, akran grupları, sosyal faktörler, sosyal deneyimler, içinde bulunulan grubun özellikleri gibi aile dışı etkiler, yaşadıkları mahalle ve kültürün cinsiyet rol gelişiminde olası etkilerinin göz önünde bulundurulması (Cashmore ve Goodnow, 1985:500) konuya geniş bir perspektiften bakılmasını sağlayacaktır. Araştırmacılar toplumsal cinsiyet rol gelişiminde yukarıda belirttiğimiz faktörleri de göz önünde bulundurup çalışmayı geliştirerek literatüre katkıda bulunabilir.

KAYNAKLAR

- Archer, J. ve Lloyd, B. (2002). *Sex and Gender*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Alvarez, O., Castillo, I., & Moreno-Pelicer, R. (2019). Transformational parenting style, autonomy support, and their implications for adolescent athletes' burnout. *Psychosocial Intervention*, 28(2), 91-100.
- Aylaz, R., Güneş, G., Uzun, Ö. ve Ünal, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolüne yönelik görüşleri. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 23(5), 183-189.
- Baumrind, D. (1972). An exploratory study of socialization effects on black children: Some black-white comparisons. *Child Development*, 43, 261-267.
- Baumrind, D. (1999). Parenting styles and adolescent development. In J. Brooks-Gunn, R. Lerner, & A. C. Peterson (Eds.). *The encyclopedia of adolescence*. New York: Garland.
- Bem, S.L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42, 155-162.
- Bornstein, Mark H, Hahn, C.S., ve Hayness, O. M. (2010). Social competence, externalizing, and internalizing behavioral adjustment from early childhood through early adolescence: Developmental cascades. *Developmental Psychopathology*, 22(4), 717-735.

- Bozdemir, N. ve Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve cinsel sağlığa genel bakış. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 5, 37-46.
- Cashmore, J.A. ve Goodnow, J.J. (1985). Agreement between generations: A two –process approach. *Society for Research in Child Development Wiley*, 56, 493-501.
- Collins W.A, ve Steinberg L. (2006). Adolescent development in interpersonal context. Social, emotional, and personality development. In Eisenberg N, Damon W, Lerner R (Eds). *Handbook of child psychology* (pp.1003-1067). New York: Wiley.
- Çıtak, A. (2008). *Kadınların çalışmasına yönelik tutum: Cinsiyet, cinsiyet rolü ve sosyo-ekonomik düzeye göre bir karşılaştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Davis, S.N. (2007). Gender ideology construction from adolescence to young adulthood. *Social Science Research*, 36, 1021-1041.
- Demirtaş ve Madran, H.A. (2012). Cinsiyet, cinsiyet rolü yönelimi ve düşünme ihtiyacı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 15 (29): 1-10.
- Direk, N. ve Irmak, B. (2017). Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar. *DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 31, 121-128.
- Dökmen, Z. (1999). BEM cinsiyet rolü envanteri kadınsılık ve erkeksilik ölçekleri Türkçe formunun psikometrik özellikleri. *Kriz Dergisi*, 7 (1), 27-40.
- Dökmen, Z. (2015). *Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Echabe, A. E. (2010). Role identities versus social identities: Masculinity, femininity, instrumentality and communality. *Asian Journal of Social Psychology*, 13(1), 30-43.
- Ellemers, N. (2017). Gender stereotypes. *Annual Review of Psychology*, 69, 275-298.
- Ertuğrul-Yaşar, Z. ve Zorluoğlu, E. (2021). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların incelenmesi. *ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ETÜSBED)*, 12, 1-17.
- Glass, J., Bengtson, V.I., ve Dunham, C.C. (1986). Attitude similarity in three-generation families: Socialization, status inheritance, or reciprocal influence. *American Sociological Reviews*, 51, 685-698.
- Helgeson, V.S. (2012). *The psychology of gender*: New Jersey: Pearson Education.
- Hochschild, A.R. (2003). *The second shift*. New York: Penguin Group.
- Hortaçsu, N. (2012). *En güzel psikoloji sosyal psikoloji*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kavuncu, N.A. (1987). *Bem Cinsiyet Rolü Envanterini Türk Toplumuna Uyarlama Çalışmaları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kasschau, R. A. (2008). *Understanding psychology*. New York: McGraw-Hill/Gleason.
- Kroger J. (1993). *Discussions on ego identity*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

- Leman, P.J. ve Tenenbaum, H.R. (2011). Children's relationships and the development of gendered behaviour and beliefs. *British Journal of Developmental Psychology*, 29 (2), 153-157.
- Levinson, D.J. ve Huffman, P.E. (1955). Traditional family ideology and its relation to personality. *Journal of Personality*, 23, 251-273.
- Lindsey, L. (2016). *Gender roles a sociological perspective*. London: Routledge.
- Lin, C. Y., ve Billingham, E. R. (2014). Relationship between parenting styles and gender role identity in college students. *Psychological Reports: Relationships & Communications*, 114 (1), 250-271.
- Maccoby, E. ve Martin, J. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. E. M. Hetherington, P. H. Mussen (Eds.), *Handbook of child psychology: Socialization, Personality and Social Development*, 4, 1-101. New York: Wiley.
- Phalet, K. ve Güngör, D. (2013). Türk göçmen ailelerde kültürel süreklilik ve süreksizlik: Aile değişim modelinin genişletilmesi. S. Bekman, A.A. Koç (Eds.). *İnsan gelişimi, aile ve kültür: Farklı bakış açıları içinde* (ss.289-310). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Queen, R. (2014). Language and sexual identities. In S. Ehrlich, M. Meyerhoff J. & Holmes (Ed.). *The handbook of language, gender and sexuality* (pp. 203-219). West Sussex: Blackwell Publishing.
- Rinaldi, C. M., ve Howe, N. (2012). Mothers' and fathers' parenting styles and associations with toddlers' externalizing, internalizing, and adaptive behaviors. *Early Childhood Research Quarterly*, 27 (2), 266 - 273.
- Sakallı-Uğurlu, N. (2002). Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17 (49), 47-58.
- Schönpflug, U. (2001). Intergenerational transmission: The role of transmission belts. *Journal of Cross- Cultural Psychology*, 32, 174-185.
- Scott, J., Alwin, D.F. ve Braun, M. (1996). Generational changes in gender-role attitudes: Britain in a cross-national perspectives. *Sociology*, 30, 471-492.
- Seçgin, F. ve Tural, A. (2011). Sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6, (4), 2446-2458.
- Sim, T.N., ve Chin, J.E.H. (2012). Do mothers' and fathers' authoritative and authoritarian parenting interact? An exploration on schooling aspects with a Singapore adolescent sample. *Youth & Society*, 46 (2), 286 – 300.
- Steinberg, L., Lamborn, S.D., Darling, N., Mounths, N.S., ve Dornbusch, S.M. (1994). Over-time changes in adjustment and competence among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child Development*, 63, 754-770.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Çocuk yetiştirme stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14 (43), 71-109.

- Tavassolie, T., Dudding, S., Madigan, A. L., Thorvardarson, E., ve Winsler, A. (2016). Differences in perceived parenting style between mothers and fathers: Implications for child outcomes and marital conflict. *Journal of Child and Family Studies*, 25(6), 2055–2068.
- Tenenbaum, H.R. ve May, D. (2014). Gender in parent –child relationships. P.J.Leman and H.R. Tenenbaum (Ed.). *Gender and development* (pp. 1-20). London: Psychology Press.
- Witt,S.D.(1997). Parental influence on childrens socialization to gender roles. *Adolescence*,32,253-259.
- Woodhill, B.M., ve Samuels, C.A. (2003). Positive and negative androgyny and their relationship with psychological health and wellness. *Sex Roles: A Journal of Research*, 48, 555-565.